

Datum
2020-06-106-12

Yttrande

Diarienummer
TN-2020-1314

Till
Stadsbyggnadsnämnden

Samrådsremiss från Stadsbyggnadsnämnden angående översiktsplan för Malmö SBN-2018-1156

Tekniska nämnden har beslutat att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Tekniska nämnden uppskattar det digitala formatet på översiktsplanen och de korta fokuserade texterna. Många av tekniska nämndens perspektiv beskrivs på ett bra sätt. Utblicken mot halvmiljonstaden är intressant och skulle med fördel fördjupas för att underlätta den långsiktiga stadsplaneringen. Att de prioriterade inriktningarna står fast i översynen ger stabilitet i planeringen.

Tekniska nämnden ser ett behov av att dokumentet utvecklar komplexiteten i förtätningen av staden och prioriterar en sammanhängande helhet för gröna och blå strukturer. Även ställningstaganden för ianspråktagande av jordbruksmark bör förtydligas och kust- och vattenperspektivet förstärkas. Användarinvolvering, testande och mellan användning är andra frågor som skulle kunna lyftas.

Malmö har en viktig regional/nationell roll. Hamnens betydelse för Malmö bör framgå tydligare liksom stadens trimodala potential. Trafikfrågor inklusive ambitioner om att skapa och utveckla regionala och lokala cykelstråk, prioritering i viktiga stråk och hur bilars ytanspråk ska hanteras skulle kunna förtydligas. En framtida strategi för ringledssystemen och trafikplatser/av- och påfarter behöver utredas vidare.

Yttrande

Generella synpunkter

Planeringen av framtidens Malmö ska ta utgångspunkt i den bästa tillgängliga kunskapen. Eftersom vi idag inte vet vad som väntar imorgon behöver översiktsplanen medge en viss flexibilitet för att ge utrymme att hantera frågor som vi inte har tillräcklig kunskap om idag.

Det är viktigt att planeringen leder till en robust stad som kan hantera större risker än de vi kan förutse idag.

Att staden växer innebär både större skatteintäkter och större kostnader för investering, drift och underhåll. Utblicken mot Malmö som halvmiljonstad och den påbörjade utredningen kring översiktsplanens kommunalekonomiska konsekvenser välkomnas därför. Även om det finns många osäkerheter så är det viktigt att ta tillvara möjligheterna att förutspå intäkter och kostnader så att kunskapen om detta kan integreras i planeringen. Vikten av utbyggnad av infrastruktur och kollektivtrafik lyfts tydligt fram i samrådshandlingen vilket är bra.

Tekniska nämndens arbete påverkar stadens kostnader och intäkter. Det handlar till exempel om kostnader för utanförskap och om skatteintäkter och intäkter från besöksnäring som är kopplade till en välfungerande och attraktiv stadsmiljö. Det är alltså viktigt att se planeringens ekonomiska konsekvenser både ur Tekniska nämndens och ur stadens perspektiv.

Användandet av stadens platser är föränderligt över tid och går inte helt att förutse. Utveckling och omvandling av staden innebär både utmaningar och möjligheter. För att skapa en miljö som är bättre anpassad till malmöbornas behov och önskemål är det viktigt att kontinuerligt arbeta med användarinvolvering, testande och mellan användning av ytor. Dessa arbetsätt får gärna ges större tyngd i översiktsplanen. Tekniska nämnden saknar malmöbornas perspektiv i översiktsplanen. För att malmöborna på ett bättre sätt ska kunna ta del av översiktsplanen, förstå den och dess vision, så skulle dokumentet behöva utformas på ett annat sätt. Till exempel genom att beskriva hur livet och vardagen ser ut i den stad översiktsplanen skapar förutsättningarna för, utifrån ett mänskligt perspektiv.

En hög byggtakt och en tät stad gör bygg- och anläggningsarbeten till ett kontinuerligt inslag i stadsmiljön. Det är viktigt att minimera störningar som dessa arbeten medför genom att samordna omvandlingsprocesser så långt det är möjligt. Tekniska nämnden önskar att denna ambition ska synas tydligare i översiktsplanen.

Generellt är det bra att texterna i nuvarande planstrategi har kortats ned och arbetats om. Det ger ett bättre fokus på vad som är viktigt utifrån ett ÖP-perspektiv. Nackdelen är dock att vissa delar som gav ett helhetsperspektiv, t.ex. omvärldsavsnitten, har fallit bort.

Enligt beskrivningen är översiktsplanen ”ett strategiskt och visionärt dokument, som ska ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas”. Tyvärr är beskrivningen av hur stadens vattenområden ska användas inte så utförlig. Kust- och vattenperspektivet kan med fördel förstärkas genom hela dokumentet. Malmö är en kuststad och det bör framkomma tydligare i flera avsnitt i översiktsplanen. Malmö hamn är endast summariskt beskriven och nämns främst som riksintresse. Här finns stor utvecklingspotential.

Det är önskvärt att översiktsplanen lägger större fokus på att målkonflikter kommer uppstå i planering och utbyggnad av staden. Genom att ge ledning i dessa skulle översiktsplanen bli en tydligare utgångspunkt i efterföljande praktisk planering.

En del av de begrepp som står i översiktsplanen behöver förklaras, i vissa andra fall behövs en gemensam definition inom staden. Exempel på begrepp som behöver definieras är "tät och grön" samt "grön tillväxt".

Digitala ÖP

Det nya digitala formatet av översiktsplanen välkomnas. De delar som hittills finns inarbetade är enkla och logiska att navigera i. Vi ser fram emot att se hur planeringsriktlinjer och återstående delar av översiktsplanen kommer knyta an till planeringsstrategierna.

Intro

Under avsnittet *Malmös utmaningar* behöver även vatten-, avlopp- och elförsörjning nämnas som kritiska faktorer att upprätthålla.

Olika regionala begrepp blandas i texten. Här skrivs dels om "Öresunds-regionen" dels om enbart "regionen". En förklaring av olika regionala begrepp skulle vara bra, samt en stringens i användandet av begreppen.

Avsnittet om halvmiljonstaden tar inte höjd för ambitionen om att bli ett hållbart klimatneutralt Malmö.

Tekniska nämnden uppskattar att kapitlet tar upp att Malmö stad ska verka för satsningar på en utbyggd och förbättrad interregional, regional och lokal kollektivtrafik. Texten bör dock även innehålla ambitioner om att skapa regionala och lokala cykelstråk.

Prioriterade inriktningar

Tekniska nämnden ser positivt på att de prioriterade inriktningarna står fast i revideringen av översiktsplanen. En stabilitet i den övergripande inriktningen för staden skapar bra förutsättningar för stadsplaneringen.

Regional motor för grön tillväxt

Tekniska nämnden saknar hänvisning till regionala styrdokument, vilken finns i nuvarande ÖP. Region Skåne tar fram regionplan, trafikförsörjningsprogram och länstransportplaner, vilka är av betydelse för Malmös möjligheter att fortsatt vara en viktig del i ett större regionalt sammanhang. I planeringsstrategierna om "mobilitet och trafikinfrastruktur" liksom "kollektivtrafik" är perspektivet ett utpräglat lokaltrafikperspektiv. Det bör framgå att Malmö ska arbeta för regional närhet även i planeringen av trafiken i Malmö. Vilken roll staden vill att Malmö ska spela i en regional och nationell kontext och kan förtydligas. För att finansiera framtida trafiksatsning så är det viktigt att Malmö visar att man också här vill vara både en regional motor och en nationell kärna.

Ur tekniska nämndens perspektiv är det viktigt att utveckla vad som inbegrips i att Malmö ska vara en hållbar logistikkommun.

Malmö hamn och stadens satsning på trimodalitet måste lyftas in och prioriteras i marknadsföringen av staden. Hamnen är en stor och viktig del av Malmö och får inte decimeras till att ingå i ordet *logistik*.

I avsnittet beskrivs att Malmö universitet ska ges möjlighet att kunna expandera centralt i anslutning till nuvarande etableringar. Det finns flera funktioner som har liknande behov av etablering. Tekniska nämnden ser en risk att ett sådant ställningstagande i översiktsplanen begränsar möjligheterna för staden att göra andra prioriteringar av mark som kan utvecklas på olika sätt.

Under rubriken *Fortsätt att bygga attraktiv stad* behöver vikten av gröna värden och fria ytor, framförallt parker och grönområden, för aktivitet och stillhet lyftas fram. De utgör en stor del i det som stadens invånare uppfattar som attraktiv stad och behöver därför framgå även här.

Staden som kulturell och demokratisk livsmiljö

Under rubriken *Skapa fler och bättre mötesplatser* beskrivs funktionsblandning som metod för olika sorters möten och i det sammanhanget är det betydelsefullt att poängtera behovet av tillräckliga ytor för dessa möten. En park kan tillgodose ytbehov hos en förskola, om parken är tillräckligt stor för att inte främst uppfattas som en förskolegård och därmed åsidosätta andra malmöbors behov av samma yta.

Under rubriken *Verka för en hälsosam stad* bör även tillägg göras kring den positiva hälsobringande effekten det har att se grönska från sin bostad.

En nära, tät, grön och funktionsblandad stad

Tekniska nämnden anser att vikten av möjlighet till närproducerad mat bör lyftas in i texten som tar upp närproducerad energi eftersom det är en lika viktig fråga.

Att Malmö är en kuststad, med alla de kvalitéer, möjligheter och utmaningar det medför, syns väldigt lite i texterna som utvecklar denna prioriterade inriktning och bör ges mer fokus.

Då det inte finns en tydlig gemensam definition av vad balanseringsprincipen innebär i en Malmö-kontext anser tekniska nämnden att detta behöver definieras.

I utvecklingen av Malmö som en stad för människor är gröna rekreativa värden nödvändiga och ska ges stor plats. Att planera för att de gröna ytorna inte ska minska när staden blir tätare är en viktig del. Tekniska nämnden anser att ÖP ska gå längre och säga att mängden gröna ytor måste öka i takt med att befolkningen ökar, för att tillgodose det ökade antalet invånares behov.

Utbyggnadsstrategi

Det är bra att utbyggnadsstrategin har lyfts fram och givits en mer prioriterad placering i översiktsplanen, jämfört med nuvarande version.

Upplägget av kapitlet är kan förtydligas då det är svårt att förstå hur utbyggnadsprinciperna förhåller sig till strategierna för prioritering.

Tekniska nämnden anser att det är viktigt att efterföljande planering av staden kan finna stöd i utbyggnadsstrategin och därför bör strategierna för prioritering utvecklas till att ge detta stöd. Ett stöd som saknas är grunder för att kunna säga nej i områden som vi inte bör bygga ut.

Detta avsnitt skulle med fördel kunna utvecklas med ett tydliggörande av kring stadens inställning till jordbruk och landsbygden i kommunen. Landbygden och jordbruksmarken har ett värde både som tillväxtfaktor och naturresurs.

Markanvändningskarta

Generellt är tekniska nämnden positiva till att de områden som idag är grönområden tydligare befästs som ”park” i förslag till ny markanvändningskarta. Dock behöver nämnden mer tid att i detalj titta på de förändringar som föreslås för att kunna analysera vilka konsekvenser förändringarna får för framtida möjligheter att nyttja områdena. Eventuella konsekvenser som kan komma att påverka förslaget kommer lyftas i samband med utställningsskedet.

För att vara tydlig med stadens intentioner i utbyggnad av viktig infrastruktur finns det anledning att överväga att även lyfta upp viss väginfrastruktur till samma nivå som spår och stationslägen föreslås. Nya järnvägsspår som ska byggas ut i hamnen saknas i kartan.

Synpunkter på föreslagna utredningsområden

Att initiativ till att utreda möjligheten till utveckling av framtida stationslägen tas inom ramen för revidering av översiktsplanen är bra. Särskilt viktiga att prioritera ses Gottorp, Svågertorp och Krumby station. Tekniska nämnden ställer sig tveksam till Lernacken som framtida stationsläge.

Som ett komplement till dessa utredningsområden kommer fastighets- och gatukontoret tillsammans med stadskontoret och stadsbyggnadskontoret påbörja ett arbete med att utreda förutsättningarna för ett nytt verksamhetsområde i Malmö. Näringslivets tillgång till mark i verksamhetsområden är av största vikt för hela Malmö.

Planeringsstrategier

Bebyggelse

Malmö ska vara en blandstad med ett brett utbud av boendeformer och arbetstillfällen. Alla ska ha möjlighet till både bostad och arbete, hög- som lågutbildad. Det ska finnas ett brett utbud av bostäder för människor med olika betalningsförmåga. Både när det gäller arbete och bostad är tillgången till mark en central fråga. Staden ska utvecklas på ett sätt som motverkar segregation och stadsbyggnaden ska främja en ökad samhällstillhörighet.

Stadens struktur behöver anpassas till framtidens handel med en ökande andel e-handel. Stadens geografiska förutsättningar ska användas för att skapa arbetstillfällen. Det gäller till exempel till kusten och dess förutsättningar för att skapa arbetstillfällen inom turistnäring. Det gäller också stadens roll som logistikhub.

Den allmänna platsmarken och andra friytor ska vara inkluderande och motsvara malmöbornas olika behov. Samtidigt ska de bidra till att skapa en stad som är attraktiv för både malmöbor, näringsliv och besökare. Det ska vara miljöer där människor känner sig trygga.

Malmö ska vara en stad som är attraktiv att bo och verka i, både för att attrahera nya verksamheter, för att behålla resursstarka malmöbor och för att motverka segregation. Utöver de goda vardagsmiljöerna behövs det därför särskilda attraktioner som profilerar staden i ett regionalt, nationellt och internationellt perspektiv.

Avsnittet om stadens arkitektur och kulturmiljön bör beskriva vad som särskiljer Malmös identitet, det speciella med just Malmö. Det som står om Malmös särart är gemensamt för de flesta kommuner. Både förtätningen och Malmö som en kreativ miljö borde vara en del av denna identitet.

Omvandling och förtätning av staden ska göras på ett sätt som tar hänsyn till värden i befintlig miljö och utifrån platsens förutsättningar. Tekniska nämnden vill att texterna kompletteras med resonemang kring komplexiteten och utmaningarna med förtätningen och vilket perspektiv arbetet primärt ska utgå ifrån. Ett rimligt perspektiv här bör vara människornas hälsa och välmående.

Resonemanget om ”blå miljöer och vattenkvalitéer” kan utvecklas med hänsyn till att hela kuststräckan längs Öresund finns att tillgå. Mer fokus på havet och kustkvalitéerna efterfrågas i dessa strategier. Malmö bör verka för blå flagg i våra hamnar.

Det är viktigt att inte enbart fokusera på att utveckla gröna och blå friytor i staden utan även att bevara befintliga sådana ytor och miljöer i staden.

Den blå-gröna strukturen ska ses som en sammanhängande helhet precis som annan infrastruktur.

Trafik

Framtidens mobilitet och infrastruktur ska vara utrymmeseffektiv för att ta vara på marken i staden och ge plats för ett vitalt stadsliv. Det ska vara enkelt att cykla och gå i staden. Alla barn ska, i sällskap med vuxen, ha möjlighet att cykla till skola och förskola i en trafiksäker miljö. Potentialen med cykelpendling och Malmö som cykelstad bör lyftas fram tydligare i ÖP.

Det ska finnas en tillförlitlig och attraktiv kollektivtrafik med hög kapacitet. Det innebär att det redan nu är viktigt att planera så att kollektivtrafiken har en tillräckligt hög kapacitet för att möta behoven hos en växande befolkning. Öresundsmetron är därför en viktig investering för framtiden. Kollektivtrafikavsnittet bör kompletteras med en skrivning om en vidareutveckling av Malmöpendeln med station i Fosie samt ambitionen att möjliggöra en ökad turtäthet.

Utbyggnaden av staden ska ske i en sådan takt och dignitet att staden kan må bra under tiden och ha ett säkert och levande stadsliv. Avstängningar av allmän platsmark innebär stora störningar i stadslivet och behöver planeras väl.

Det ska finnas plats för olika typer av transportmedel för person- och varutransporter i staden. Det ska göras en prioritering av transportmedel på ett sätt som är anpassat till de olika förutsättningar som finns i stadens olika delar. Prioritering av stråk inom staden ska utredas av tekniska nämnden. Det saknas en beskrivning av det ytanspråk som bilar har i staden, både vad gäller parkering och i gaturummet.

Planeringen av mobilitet och infrastruktur ska beakta både stadens och regionens interna behov och förutsättningar.

Tekniska nämnden delar uppfattningen att Malmö godsbangård är för liten för att hantera de framtida godsflödena och att staden växer allt tätare runt den existerande bangården. Godsfrågan kan inte lösas i enskilda detaljplaner eller fördjupade översiktsplaner, utan kräver ett större helhetsgrepp med det omgivande väg-/vattennätet (även utanför kommunen). Alternativa lokaliseringar i Malmö bör utredas och beaktas. Hur omlastning till järnväg ska hanteras bör problematiseras i dokumentet. En plan för att realisera ett yttre godsspår behöver prioriteras upp och belysas.

Staden bör även eftersträva mer småskaliga, energieffektiva distributionslösningar med eldrift/cykelfrakt i citynära, täta delar av staden, kopplat till samlastning via mikroterminaler. Detta gynnar såväl trafiksäkerhet som ljudmiljö och luft.

De utpekade cykelstråken, huvudcykelstråken och de prioriterade huvudcykelstråk bör ses över. Dessa är till stor del utdaterade och togs fram för flera år sen. Nya stråk har tillkommit och andra är inaktuella. Stråken som pekats ut i översiktsplanen används som underlag vid planering och är därför viktiga vid beslut om utformning och prioritering av trafikslag. Även de utpekade gångstråken och fotgängarzonerna behöver, av samma anledning, ses över.

Strategier för mobilitet och trafikinfrastruktur behöver kompletteras med en strategi för att utveckla ringledssystemen med saknade länkar och trafikplatser/av- och påfarter.

Park, natur, rekreation, jordbruk

När staden utvecklas behöver det finnas tydliga riktlinjer för parkers och grönområdets kvalitet, placering och storlek. Tydlighet och stöd för att värna den gröna strukturen i framtida planeringsprocesser kommer att vara helt nödvändigt för att grönska och människors livsmiljö ska få möjlighet att hävda sig i konkurrensen om den värdefulla marken.

Ambitionen att minska andelen hårdgjord yta i staden kan med fördel utvecklas mer. Även om att öka andelen grönyta genom plantering av fler träd är viktig behöver fler åtgärder till för att minska andelen hårdgjord yta i staden. En tätare stad med fler invånare leder till ett större tryck på stadens parker. Alla nya förtättningsområden kan inte hänvisa till samma befintliga parker utan det krävs även nya parker. Eftersom det för användaren inte är av vikt vem som bevarar, utvecklar och nyskapar värdefulla gröna och blå miljöer bör strategin inte begränsas till kommunal mark.

Stadens inställning till jordbruk och landsbygd bör förtydligas. Jordbruket är viktigt för staden och att spara jordbruksmark är ett av de mest centrala argumenten till förtätning av staden. Tekniska nämnden saknar ett resonemang om detta när ambitionen 'En nära tät, grön och funktionsblandad stad' förklaras. Resonemang angående jordbrukets, men även landsbygdens betydelse bör förtydligas. Trots ambition att bevara jordbruksmarken visar markanvändningskartan flera nya områden som tar jordbruksmark i anspråk för bebyggelse. Översiktsplanen bör skriva de avvägningar som ligger bakom dessa ställningstaganden tydligare. Det är positivt att ÖP vill minska jordbruket miljöbelastning genom att stödja "ekologisk" odling, dvs giftfri odling. Tekniska nämnden ser gärna att man även prioriterar odling med mindre klimatavtryck.

Då man återkommande talar om "grön" stad ser vi gärna ett förtydligande av vad som innefattas i detta.

Det bör framgå att målet *"Tillgången och tillgängligheten till parker och naturområden ska öka, bland annat genom grönblå stråk."* riskerar att stå i konflikt med att bygga en tät stad.

Det framgår inte tydligt vad balanseringsprincipen innebär varför den bör beskrivas mer utförligt alternativt inte ingå som en del av översiktsplanen innan den definierats utifrån en Malmökontext.

Tekniska nämnden saknar strategier om stadsodling och om tysta platser.

Hav, kust och klimat

Det är viktigt att riskerna för egendom samt hälsa och liv till följd av översvämningar, värmeböljor och långvarig torka i framtiden är mindre än i dag. Staden ska bli mindre känslig för störningar genom att både energiförsörjning och matproduktion planeras så att den blir mer robust än idag.

Tekniska nämnden anser att det borde framgå tydligare att staden måste arbeta med minskad klimatpåverkan och inte enbart klimatanpassning.

Fokus i avsnittet ligger på klimatfrågor kopplat till vatten. Strategiområdet bör utökas till att i större utsträckning beröra klimatanpassningar även inom andra områden (torka, överhettning, stormar) eller så bör andra strategiområden få en egen klimatanpassningsdel.

Teknisk försörjning

För att underlätta långsiktig planering skulle årtal som stöd i utvecklingen av staden vara önskvärt, t.ex. *"efter 2030 ska det inte breddas avloppsvatten till Malmös kanaler"*.

Översiktsplanen bör här även nämna industriell symbios kopplat till näringsliv, systemägare och avfallshantering.

Riksintressen

Riksintresse för Malmö hamn

Tidiga analyser visar att trafikala behov av en bro först uppstår bortom Översiktsplanens horisont, om ca 30 år. Staden bör dock fortsatt bevaka denna fråga och vara tidigt ute eftersom en anslutning får effekter på andra aspekter av Malmö hamn.

Eftersom behovet av en dylik förbindelse finns är det viktigt att denna syns i markanvändningskartan.

Ordförande

.....
Andréas Schönström (S)
.....

Nämndsekreterare

.....
Philip Lee
.....